ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.12.2013
COM(2013) 755 final

# ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

## σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό

{SWD(2013) 437 final}

# ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ


1. Εισαγωγή ... 3
2. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ – ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ... 3
3. Η ΑΛΥΣΙΔΑ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΟΠΟΥ ΤΟ ΚΡΕΑΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ... 4
3.1. Επισκόπηση του κλάδου στην ΕΕ ... 4
3.2. Η κατανάλωση κρέατος και προϊόντων που περιέχουν κρέας ... 4
3.3. Παραγωγή και προοπτικές ... 5
3.4. Διάρθρωση του κλάδου του κρέατος στην ΕΕ ... 5
3.5. Υφιστάμενα συστήματα ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ ... 7
4. Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΚΡΕΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ... 8
5. ΠΙΘΑΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ Ή ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ... 9
6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ... 10
6.1. Ο αντίκτυπος στη συμπεριφορά των καταναλωτών ... 10
6.2. Οικονομικός αντίκτυπος ... 11
6.2.1. Λειτουργικό κόστος για τους ΥΕΤ ... 11
6.2.2. Ανταγωνιστικότητα, εμπόριο και επενδυτικές ροές ... 11
6.2.3. Διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις ... 12
6.2.4. Επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές ... 12
6.2.5. Κόστος για τους καταναλωτές και πιθανός κοινωνικός αντίκτυπος ... 13
6.2.6. Περιβαλλοντικός αντίκτυπος ... 13
6.3. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των λεπτομερειών εφαρμογής της αναγραφής της καταγωγής βάσει των σεναρίων 2 και 3 ... 14
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ... 15

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την υποχρεωτική αναγραφή της χώρας καταγωγής ή του τόπου προέλευσης για το κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό**

## 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές («ο κανονισμός ΠΤΚ»)[1], με έναρξη ισχύος στις 31 Δεκεμβρίου 2014 θεσπίζει ένα σύνολο διατάξεων σχετικά με την επισήμανση της καταγωγής των προσυσκευασμένων τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή ή για μονάδες ομαδικής εστίασης. Σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 6 του κανονισμού ΠΤΚ απαιτείται από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την πιθανότητα επέκτασης της υποχρεωτικής αναγραφής της χώρας καταγωγής για το κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε προσυσκευασμένα τρόφιμα.

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται σε αυτή την υποχρέωση. Εξετάζει κρέατα όλων των ειδών (π.χ. βοδινό, χοιρινό, κρέας αιγοπροβάτων και πουλερικών, κρέας κουνελιού και αλόγου) που χρησιμοποιούνται ως συστατικό σε προσυσκευασμένα τρόφιμα.

Οι κύριοι στόχοι της παρούσας μελέτης είναι οι εξής:

– Να αξιολογήσει τη στάση των καταναλωτών έναντι της υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής για κρέας που χρησιμοποιείται ως συστατικό.

– Να εξετάσει την εφικτότητα μιας τέτοιας επισήμανσης.

– Να αναλύσει το κόστος και τα οφέλη της επιβολής τέτοιων μέτρων, συμπεριλαμβανομένου του νομικού αντικτύπου στην εσωτερική αγορά και του αντικτύπου στο διεθνές εμπόριο.

Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο παρέχει αναλυτικές πληροφορίες προς επίρρωση των συμπερασμάτων της παρούσας έκθεσης.

## 2. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ –ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Πριν από την έκδοση του κανονισμού ΠΤΚ ίσχυε υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής για συγκεκριμένα τρόφιμα. Η αναγραφή της καταγωγής είναι επί του παρόντος υποχρεωτική για μη επεξεργασμένο βοδινό κρέας και προϊόντα βοδινού

[1] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ της Επιτροπής και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής, (ΕΕ L 304 της 22.11.2011, σ. 18).

κρέατος (π.χ. βοδινός κιμάς)[2] λόγω της κρίσης σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, για προσυσκευασμένο κρέας πουλερικών, για το μέλι, τα οπωροκηπευτικά, τα ψάρια και το ελαιόλαδο.

Ο κανονισμός ΠΤΚ θεσπίζει συγκεκριμένες διατάξεις σχετικά με την αναγραφή της καταγωγής στα τρόφιμα σε οριζόντια βάση. Ειδικότερα:

– Το άρθρο 26 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού ΠΤΚ απαιτεί την υποχρεωτική αναγραφή της καταγωγής για το προσυσκευασμένο μη επεξεργασμένο κρέας χοίρων, πουλερικών και αιγοπροβάτων. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της εν λόγω υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής θα θεσπιστούν σε εκτελεστική πράξη της Επιτροπής.

– Το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού ΠΤΚ ορίζει ότι, σε περίπτωση που η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης τροφίμου δεν είναι ίδια με τη χώρα καταγωγής ή τον τόπο προέλευσης του πρωταρχικού συστατικού του, αναφέρεται επίσης η χώρα καταγωγής ή ο τόπος προέλευσης του πρωταρχικού συστατικού ή αναφέρεται ότι ο τόπος προέλευσης του πρωταρχικού συστατικού είναι διαφορετικός από αυτόν του τροφίμου. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτών των κανόνων επίσης θα θεσπιστούν σε εκτελεστική πράξη της Επιτροπής.

## 3. Η ΑΛΥΣΙΔΑ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΟΠΟΥ ΤΟ ΚΡΕΑΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ

### 3.1. Επισκόπηση του κλάδου στην ΕΕ

Η βιομηχανία μεταποίησης κρέατος στην ΕΕ απαρτίζεται από περισσότερες από 13 000 εταιρείες. Απασχολεί περίπου 350 000 άτομα και έχει κύκλο εργασιών ύψους 85 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Η αλυσίδα εφοδιασμού κρέατος όπου το κρέας χρησιμοποιείται ως συστατικό είναι εξαιρετικά ανομοιογενής αφενός ως προς τους εμπλεκόμενους φορείς και αφετέρου ως προς τα προϊόντα. Τα προϊόντα κυμαίνονται από σχετικά απλά παρασκευάσματα κρέατος, π.χ. νωπό κρέας με καρυκεύματα/πρόσθετα έως εξαιρετικά εξειδικευμένα προϊόντα που περιέχουν κρέας, ειδικότερα στην περίπτωση προϊόντων με βάση το κρέας και τροφίμων πολλαπλών συστατικών που περιέχουν κρέας. Επιπλέον, η αλυσίδα εφοδιασμού όπου το κρέας χρησιμοποιείται ως συστατικό είναι αρκετά σύνθετη και μεγάλη και περιλαμβάνει αρκετά στάδια παραγωγής και εμπορίας των τελικών προϊόντων.

### 3.2. Η κατανάλωση κρέατος και προϊόντων που περιέχουν κρέας

Η συντριπτική πλειονότητα των καταναλωτών στην ΕΕ (83 %) καταναλώνουν κρέας τουλάχιστον δύο ή τρεις φορές την εβδομάδα[3]. Επιπλέον, το 88 % των καταναλωτών στην ΕΕ των 27 αγοράζουν προσυσκευασμένο κρέας[4]. Κυρίως πρόκειται για χοιρινό

---

2 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1760/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και την επισήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L 204 της 11.8.2000, σ. 1).

3 Εκτίμηση επιπτώσεων – Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής – «Mandatory Origin indication for Unprocessed Pig, Poultry, Sheep and Goat Meat», ακόμη δεν έχει δημοσιευθεί.

4 Έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη λειτουργία της αγοράς κρέατος για τους καταναλωτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μάιος 2013, διατίθεται στη διεύθυνση:

κρέας (49 %), πουλερικά (29 %) και βοδινό κρέας (19 %), ενώ το κρέας αιγοπροβάτων και άλλης προέλευσης αναλογεί μόλις στο 3 % της κατανάλωσης κρέατος στην ΕΕ[5].

### 3.3. Παραγωγή και προοπτικές

Σε γενικές γραμμές το 30-50 % του συνολικού όγκου κρέατος σφαγίων υφίσταται επεξεργασία και μεταποιείται σε συστατικά κρέατος για τρόφιμα (κυρίως σε κιμά/παρασκευάσματα κρέατος/προϊόντα με βάση το κρέας). Συνολικά, εκτιμάται ότι το 70 % του όγκου παραγωγής επεξεργασμένου κρέατος στην ΕΕ προέρχεται από χοιρινό κρέας και ακολουθεί το κρέας πουλερικών (17 %), βοοειδών (10 %) και άλλα είδη κρέατος (2 %). Το 2012 η συνολική παραγωγή νωπού κρέατος στην ΕΕ ανήλθε σε 43,5 εκατομμύρια τόνους ισοδυνάμου βάρους σφαγίου (περίπου 33,8 εκατομμύρια τόνοι ισοδυνάμου κρέατος χωρίς τα κόκαλα). Σύμφωνα με μεσοπρόθεσμες προβλέψεις της αγοράς, η συνολική παραγωγή κρέατος στην ΕΕ, μετά από την αύξηση που σημείωσε τόσο το 2010 όσο και το 2011, θα σημειώσει συρρίκνωση κατά 2 % κατά τα επόμενα δύο έτη. Μετά από αυτή τη μείωση, προβλέπεται σταθερή ανάκαμψη της συνολικής παραγωγής κρέατος σε ορίζοντα δεκαετίας και το 2022 αναμένεται να φθάσει σχεδόν τα 45 εκατομμύρια τόνους, περίπου δηλαδή το ίδιο επίπεδο παραγωγής που καταγράφηκε το 2011[6].

### 3.4. Διάρθρωση του κλάδου του κρέατος στην ΕΕ

Ο κλάδος της επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος στην ΕΕ χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό συγκέντρωσης, δεδομένου ότι η πλειονότητα των εταιρειών είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις («ΜΜΕ») (90 %). Οι εν λόγω ΜΜΕ εμφανίζουν υψηλό βαθμό εξειδίκευσης και δραστηριοποιούνται ανεξάρτητα σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού. Επιπλέον, είναι περιορισμένη η καθετοποίηση, ειδικότερα στους τομείς του χοιρινού και του βοδινού κρέατος. Η καθετοποίηση είναι κυρίαρχο στοιχείο κυρίως στον τομέα των πουλερικών.

Οι εταιρείες επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος συνήθως προμηθεύονται πρώτες ύλες από εμπόρους σε αγορές τοις μετρητοίς. Οι μεγαλύτερες καθετοποιημένες εταιρείες συνήθως προμηθεύονται πρώτες ύλες και από σφαγεία/μονάδες τεμαχισμού και από εμπόρους.

Οι αποφάσεις σχετικά με τον εφοδιασμό πρώτων υλών καθώς και οι συχνές αλλαγές του συνδυασμού προμηθευτών εξαρτώνται από τη διαθεσιμότητα κατάλληλων πρώτων υλών σε επαρκείς ποσότητες, από τις πρότυπες προδιαγραφές ποιότητας που καθορίζονται από τις προδιαγραφές ποιότητας των τελικών προϊόντων, από την ανταγωνιστική τιμή και από την ανάγκη ταχείας αντιμετώπισης τυχόν ελλείψεων, διαταράξεων της αγοράς και/ή διακυμάνσεων των τιμών με αλλαγή των προμηθευτών. Όσον αφορά τις πρακτικές εφοδιασμού πρώτων υλών, οι μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος στην ΕΕ τείνουν να προμηθεύονται μη επεξεργασμένο κρέας και άλλα συστατικά κρέατος από ποικιλία πηγών. Οι πολλαπλές πηγές πρώτων υλών εντός της ΕΕ συνιστούν κυρίαρχη πρακτική για τα προϊόντα με βάση το χοιρινό κρέας, ενώ στα προϊόντα με βάση το βοδινό κρέας και το κρέας πουλερικών παρατηρείται κυρίως πολλαπλή προέλευση από χώρες εντός

---

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/mms_commission_report_en.pdf.

[5] Εκτίμηση επιπτώσεων –Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής –«Mandatory Origin indication for Unprocessed Pig, Poultry, Sheep and Goat Meat», ακόμη δεν έχει δημοσιευθεί.

[6] ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης 2013: «Προοπτικές για τις αγροτικές αγορές και το αγροτικό εισόδημα στην ΕΕ 2012-2020», 2013.

και εκτός ΕΕ. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων («ΥΕΤ»), και ειδικότερα οι ΜΜΕ, τείνουν να αλλάζουν προμηθευτές τρεις φορές ετησίως ή και συχνότερα, ώστε να διασφαλίζεται επαρκές επίπεδο πρώτων υλών σε προσιτή τιμή.

Μετά τη μεταποίηση των συστατικών κρέατος και την ενσωμάτωσή τους σε προϊόντα, τα προϊόντα αυτά στη συνέχεια πωλούνται σε μονάδες λιανικής πώλησης/μονάδες εστίασης/κρεοπωλεία, τεμαχισμένα ή μη και/ή συσκευασμένα.

Λόγω των χαρακτηριστικών του κλάδου επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος στην ΕΕ και της πολυπλοκότητάς του, οι μονάδες μεταποίησης συνήθως ζητούν σε περιορισμένο βαθμό πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή των συστατικών κρέατος. Πληροφορίες ζητούνται δε κυρίως όταν πρόκειται για συγκεκριμένα παρασκευάσματα κρέατος που προέρχονται από «ενιαίο τεμάχιο κρέατος» (π.χ. χοιρομέρι) ή για προϊόντα των οποίων το κρέας ξένης προέλευσης συνιστά ειδική προϋπόθεση για τη διαδικασία παραγωγής.

Στα περισσότερα προϊόντα, οι πρώτες ύλες φθάνουν στο στάδιο της μεταποίησης ήδη ως τεμάχια, μείγματα και/ή ξακρισμένα τεμάχια. Ακόμη και όταν δεν έχει προηγηθεί ξάκρισμα[7] ή μείξη πρώτων υλών πριν την άφιξη στη μονάδα μεταποίησης, συχνά αναμειγνύονται πρώτες ύλες από διαφορετικούς προμηθευτές.

Οι παραγωγοί τροφίμων πολλαπλών συστατικών που περιέχουν συστατικά κρέατος προμηθεύονται πρώτες ύλες από ευρύ φάσμα προμηθευτών σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων (π.χ. μονάδες τεμαχισμού, μεταποίησης, παραγωγοί μηχανικά διαχωρισμένου κρέατος, επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης ή έμποροι)·οι εν λόγω παραγωγοί δεν διαθέτουν επαρκή διαπραγματευτική ισχύ ώστε να επιβάλλουν προϋποθέσεις καταγωγής στους προμηθευτές τους, δεδομένου ότι προμηθεύονται σχετικά μικρές ποσότητες σε σύγκριση με άλλους βασικούς αγοραστές.

Τα σφαγεία και οι μονάδες τεμαχισμού κρέατος είναι οι βασικοί φορείς για τη μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή στον εκάστοτε επόμενο κρίκο της αλυσίδας τροφίμων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός καθετοποίησης και το μέγεθος της επιχείρησης, τόσο ευκολότερα μπορεί να διασφαλιστεί η μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων. Αντιθέτως, όσο πιο σύνθετα είναι τα στάδια τεμαχισμού και μεταποίησης και όσο πιο προηγμένο το επίπεδο της μεταποίησης, τόσο πιο σύνθετη καθίσταται η ιχνηλασιμότητα για τους σκοπούς της επισήμανσης της καταγωγής.

**Έρευνα ΜΜΕ**

Στις αρχές του 2013, πραγματοποιήθηκε ειδική έρευνα μέσω του δικτύου Enterprise Europe για τους σκοπούς της έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την πιθανότητα επέκτασης της υποχρεωτικής αναγραφής της χώρας καταγωγής κρέατος που χρησιμοποιείται ως συστατικό. Στην έρευνα απάντησαν 285 ΥΕΤ από κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 («ΕΕ27»). Οι κύριες διαπιστώσεις σχετικά με τη διάρθρωση του τομέα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

* Περίπου το 51% των ΥΕΤ που περιλαμβάνονταν στο δείγμα της έρευνας δραστηριοποιούνταν στον τομέα της παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας και με βάση το κρέας πουλερικών, περίπου το 33% των ΥΕΤ του δείγματος δραστηριοποιούνταν στο τομέα της παρασκευής έτοιμων γευμάτων και φαγητών, ενώ άλλο ένα 31% δραστηριοποιούνταν στον τομέα μεταποίησης και συντήρησης κρέατος (ορισμένοι ΥΕΤ δραστηριοποιούνται σε περισσότερους από έναν τομείς). Σχεδόν το 80% των ΥΕΤ του δείγματος ήταν εταιρείες παρασκευής προϊόντων.

[7] Ξάκρισμα είναι η αφαίρεση των υπολειμμάτων μετά τον τεμαχισμό του σφαγίου, υπολείμματα τα οποία μπορεί να έχουν μεγάλη αξία.

| | |
|---|---|
| * | Όσον αφορά τον τόπο άσκησης της επιχειρηματικής/εμπορικής δραστηριότητας των ΥΕΤ του δείγματος, 31% ανέφεραν ότι το 81%-100% της δραστηριότητάς τους διεξάγεται τοπικά. Για το 64% από αυτούς, κανένα μέρος της παραγωγής δεν περιγράφεται ως «εντός ΕΕ» (δηλ. περιορίζεται στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους) και για το 72% κανένα μέρος της παραγωγής δεν χαρακτηρίζεται «εκτός ΕΕ». |
| * | Σχετικά με την καταγωγή των πρώτων υλών τους, 20% των ΥΕΤ του δείγματος χαρακτήρισαν τις πρώτες ύλες τους εθνικής καταγωγής, ενώ 44% και 75% των ΥΕΤ του δείγματος δήλωσαν αντίστοιχα ότι σχεδόν κανένα μέρος των πρώτων υλών τους δεν ήταν καταγωγής «εντός ΕΕ» και «εκτός ΕΕ». |
| * | 58% των ΥΕΤ του δείγματος δεν διαθέτουν χωριστές εγκαταστάσεις για την αποθήκευση πρώτων υλών από διαφορετικές πηγές. |
| * | Σύμφωνα με τους ΥΕΤ του δείγματος, τα κύρια πλεονεκτήματα που απορρέουν από την ενημέρωση του καταναλωτή σχετικά με την προέλευση του κρέατος είναι κυρίως το γεγονός ότι η ενημέρωση παρέχει διασφάλιση σχετικά με την ποιότητα του προϊόντος (61%) και ότι βοηθά στη διαφοροποίηση μεταξύ των διαθέσιμων προϊόντων (44%). |

### 3.5. Υφιστάμενα συστήματα ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ

Τα υφιστάμενα συστήματα ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ δεν επαρκούν για τη μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων για τους εξής λόγους:

– Η ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ για την ιχνηλασιμότητα βασίζεται κατά κύριο λόγο στην ανάγκη κατοχύρωσης της ασφάλειας των τροφίμων[8]. Λειτουργεί μόνο για «έναν κρίκο ανάντη–έναν κρίκο κατάντη» κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού, δηλαδή οι ΥΕΤ πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν προμηθευτεί προϊόντα τους και να ιχνηλατούν τις ροές πρώτων υλών ως τον άμεσο προμηθευτή τους. Για τρόφιμα ζωικής προέλευσης απαιτείται η μετάδοση αναλυτικότερων πληροφοριών κατά μήκος της αλυσίδας τροφίμων[9]. Εντούτοις, οι εν λόγω απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας δεν προβλέπουν άμεσα πληροφορίες για την καταγωγή. Κατά συνέπεια, δεν απαιτείται επί του παρόντος σε επίπεδο ΕΕ η «σωρευτική ιχνηλασιμότητα για σκοπούς προσδιορισμού της καταγωγής».

– Όπου υπάρχουν αναλυτικότερα συστήματα ιχνηλασιμότητας, διαφέρουν από το ένα ζωικό είδος στο άλλο και δεν υπερβαίνουν το στάδιο του μη επεξεργασμένου κρέατος (π.χ. σφαγεία/μονάδες συσκευασίας).

Συνολικά, λόγω της διάρθρωσης της αλυσίδας εφοδιασμού και της απουσίας σημαντικού ενδιαφέροντος για αυτές τις πληροφορίες από επιχείρηση σε επιχείρηση, η διαβίβαση πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή συνήθως σταματά στα πρώτα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού (σφαγεία και μονάδες τεμαχισμού).

[8] Άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων, (ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ. 1)

[9] Εκτελεστικός κανονισμός της Επιτροπής (ΕΕ) αριθ. 931/2011 της 19ης Σεπτεμβρίου 2011 σχετικά με τις απαιτήσεις ανιχνευσιμότητας που ορίζει ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 242 της 20.9.2011, σ. 2).

## 4. Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΚΡΕΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ

Σύμφωνα με τη μελέτη FCEC,[10] η καταγωγή των προϊόντων τροφίμων γενικά είναι το πέμπτο σημαντικότερο στοιχείο που επηρεάζει τις αγοραστικές αποφάσεις των καταναλωτών μεταξύ 11 στοιχείων που εξετάστηκαν (47,4 %), μετά τη γεύση (82%), την «ημερομηνία λήξης»/«ανάλωση κατά προτίμηση πριν από» (62 %), την εμφάνιση (61,3%) και την τιμή (48,3%). Επιπλέον, σύμφωνα με τη «μελέτη GfK για τους καταναλωτές και την αγορά κρέατος»[11], η χώρα καταγωγής είναι η τέταρτη βασικότερη πληροφορία (μεταξύ 15 πληροφοριών)– την οποία αναζητούν οι καταναλωτές όταν αγοράζουν προϊόντα που περιέχουν κρέας (δηλ. 48% των καταναλωτών της ΕΕ, χωρίς μεγάλη διαφορά μεταξύ της ΕΕ15 και της ΕΕ12). Η καταγωγή βρίσκεται μετά την «ημερομηνία λήξης»/«ανάλωση κατά προτίμηση πριν από» (68%), την τιμή ανά χιλιόγραμμο (67%) και την τιμή (67%). Επιπλέον, οι καταναλωτές της ΕΕ είναι πιθανότερο να εξετάζουν τη χώρα καταγωγής όταν αγοράζουν νωπό κρέας, συμπεριλαμβανομένων των παρασκευασμάτων κρέατος (45 %), παρά προϊόντα με βάση το κρέας (38%).[12]

Με μια πιο στοχοθετημένη εξέταση των διάφορων ειδών μεταποιημένων προϊόντων με βάση το κρέας, τα αποτελέσματα της μελέτης FCEC για τους καταναλωτές δηλώνουν ότι περισσότεροι από το 90% των καταναλωτών που ερωτήθηκαν θεωρούν σημαντική την επισήμανση της καταγωγής.[13] Επιπλέον, από τη μελέτη FCEC για τους καταναλωτές προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Οι καταναλωτές ενδιαφέρονται γενικά να γνωρίζουν περισσότερα για την καταγωγή του κρέατος και για τις τρεις ομάδες προϊόντων με βάση το κρέας·
- Οι καταναλωτές έδειξαν σε όλες τις περιπτώσεις μέγιστο ενδιαφέρον να γνωρίζουν τη *«χώρα στην οποία παράγεται το κρέας»*: σχεδόν οι μισοί καταναλωτές (μέσος όρος ΕΕ) απαιτούν αυτόν τον βαθμό λεπτομέρειας για την καταγωγή, ενώ μόνο το ένα τρίτο χονδρικά των καταναλωτών απαιτούν οποιονδήποτε άλλο βαθμό λεπτομέρειας (είτε κάτι γενικότερο, όπως *«παράγεται στην ΕΕ ή εκτός ΕΕ»* είτε κάτι ειδικότερο όπως *«χώρα γέννησης/εκτροφής/σφαγής του ζώου»*)·
- Υπάρχουν παντοτε σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών, δεδομένου ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι καταναλωτές δείχνουν κατά πάγιο τρόπο μεγαλύτερο (ή μικρότερο) ενδιαφέρον για τις πληροφορίες καταγωγής απ' ό,τι σε άλλα.[14]

Σε παλαιότερες διαβουλεύσεις, σε σχέση με το κρέας και τα προϊόντα με βάση το κρέας, οι καταναλωτές συνέδεαν επίσης την καταγωγή με την ασφάλεια. Υπάρχουν θεμιτοί λόγοι για τους οποίους πρέπει να γνωρίζει κανείς την καταγωγή ενός

---

10 Παράρτημα Δ της (μελέτης για τους καταναλωτές) «Study on the application of rules on voluntary origin labelling of foods and on the mandatory indication of country of origin or place of provenance of meat used as an ingredient», («μελέτη FCEC»), που δεν δημοσιεύθηκε ακόμη. Δεδομένου ότι η μελέτη FCEC για τους καταναλωτές πραγματοποιήθηκε εν μέσω σκανδάλου για το κρέας αλόγου (Δεκέμβριος 2012-Μάρτιος 2013), που κλόνισε την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στον τομέα των προϊόντων κρέατος/προϊόντων που περιέχουν κρέας, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι ο παράγοντας αυτός ίσως να έχει επηρεάσει τα αποτελέσματα της μελέτης.

11 Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε πριν από το 2013, δηλ. πριν από το σκάνδαλο για το κρέας αλόγου.

12 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής στις σ. 22-28.

13 Μελέτη FCEC, στη σ. 10.

14 Οι διαφορές αυτές εξετάζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής στις σ. 30-32.

τροφίμου (π.χ. υποστήριξη της τοπικής παραγωγής, χαρακτηριστικά του προϊόντος, ηθικά και περιβαλλοντικά ζητήματα), ωστόσο άλλοι λόγοι που αναφέρθηκαν είναι άσχετοι. Πρόκειται ειδικά για την περίπτωση που η καταγωγή συνδέεται με την ασφάλεια, αφού τα προϊόντα που είτε παράγονται είτε εισάγονται οπουδήποτε στην ΕΕ είναι, εξ ορισμού, «ασφαλή».[15]

Οι καταναλωτές σήμερα αγοράζουν κρέας που φέρει επισήμανση της καταγωγής λιγότερο συχνά από ό,τι θα ήθελαν εξαιτίας της τιμής. Αυτή η ευαισθησία ως προς την τιμή αντικατοπτρίζεται κυρίως στην περιορισμένη «προθυμία πληρωμής» από τον καταναλωτή για την επισήμανση της καταγωγής σε προϊόντα όπου το κρέας χρησιμοποιείται ως συστατικό[16]. Με την πρώτη αύξηση της τιμής άνω της τιμής βάσης (+5-9 % ανάλογα με το επίπεδο της απαιτούμενης πληροφόρησης), η προθυμία πληρωμής των καταναλωτών μειώνεται σημαντικά, δηλαδή κατά 60-80 %, και εξακολουθεί να μειώνεται με κάθε περαιτέρω αύξηση της τιμής. Η τάση αυτή ισχύει για όλα τα προϊόντα που καλύπτει η παρούσα έκθεση, χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ τους.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις επιβεβαιώνουν ένα «παράδοξο» ή μια απόκλιση μεταξύ αφενός του ενδιαφέροντος των καταναλωτών για την επισήμανση της καταγωγής και αφετέρου της προθυμίας τους να πληρώσουν για αυτήν την επισήμανση. Οι καταναλωτές θα ήθελαν να λαμβάνουν αυτές τις πληροφορίες –με όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες–εάν αυτό δεν συνεπαγόταν αύξηση της τιμής. Οι καταναλωτές εν γένει δεν έχουν επίγνωση του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται η επισήμανση της καταγωγής και πιστεύουν ότι απλώς πρόκειται για «το κόστος του επιπλέον μελανιού που χρειάζεται για την εκτύπωση»[17]. Το παράδοξο αυτό επίσης εκφράζεται και με το χάσμα που παρατηρείται σε ορισμένες μελέτες μεταξύ των προθέσεων και της πραγματικής αγοραστικής συμπεριφοράς, με την τιμή να είναι καίριος παράγοντας που εξηγεί το εν λόγω χάσμα[18]. Αν η υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής επιφέρει αύξηση της τιμής για τους καταναλωτές, μπορεί να μειωθεί η κατανάλωση τροφίμων στα οποία το κρέας χρησιμοποιείται ως συστατικό.

## 5. ΠΙΘΑΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ Ή ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΚΡΕΑΤΟΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ

Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης αναδεικνύονται τα εξής σενάρια[19]:

– Σενάριο 1 –Διατήρηση της επισήμανσης της καταγωγής σε εθελοντική βάση·

– Σενάριο 2 –Επιβολή υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής βάσει της διάκρισης α) χώρα ΕΕ/εκτός ΕΕ ή β) ΕΕ/τρίτη χώρα·

– Σενάριο 3 –Επιβολή υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής με αναγραφή του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας.

---

15 Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής στη σ. 40.

16 Παράρτημα Δ της *«μελέτης FCEC»*.

17 *«Study on mandatory origin labelling for pig, poultry and sheep and goat meat»*, Πανεπιστήμιο «LEI Wageningen University» (2013).

18 Μελέτη FCEC, στη σ. 25.

19 Άλλα σενάρια (π.χ. υποχρεωτική επισήμανση με αναγραφή τόπου προέλευσης σε επίπεδο ανώτερο ή κατώτερο της χώρας, υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής βάσει διάσπασης της καταγωγής σε τρία στάδια –«τόπος γέννησης, εκτροφής και σφαγής» ή υποχρεωτική επισήμανση της καταγωγής βάσει μόνο του τόπου γέννησης, ή του τόπου γέννησης και εκτροφής ή μόνο του τόπου σφαγής) κρίθηκαν ανέφικτα και επομένως δεν αναλύονται λεπτομερώς.

Για τον προσδιορισμό της καταγωγής δυνάμει των σεναρίων 2 και 3 εξετάστηκαν διάφοροι τρόποι αναγραφής για τις τρεις βασικές κατηγορίες συναφών προϊόντων με ανοδική κατάταξη ως προς τη μεταποίηση:

- Κατηγορία Ι: Παρασκευάσματα και προϊόντα με βάση το κρέας από μηχανικά διαχωρισμένο κρέας:
  - Καταγωγή όπως ορίζεται στον τελωνειακό κώδικα, δηλ. η χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά κρέατος ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους·
  - Πληροφορίες για την καταγωγή όσον αφορά την προέλευση των πρώτων υλών, δηλαδή τόπος ελάχιστης χρονικής περιόδου εκτροφής πριν τη σφαγή και τόπος σφαγής.
- Κατηγορία ΙΙ: Προϊόντα με βάση το κρέας:
  - Καταγωγή όπως ορίζεται στον τελωνειακό κώδικα, δηλ. η χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά κρέατος ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους·
  - Πληροφορίες για την καταγωγή όσον αφορά την προέλευση των πρώτων υλών, δηλαδή τόπος ελάχιστης χρονικής περιόδου εκτροφής πριν τη σφαγή και τόπος σφαγής.
- Κατηγορία ΙΙΙ: Τρόφιμα πολλαπλών συστατικών που περιέχουν συστατικό/ά κρέατος:
  - Καταγωγή όπως ορίζεται στον τελωνειακό κώδικα, δηλ. η χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά κρέατος ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους·
  - Πληροφορίες για την καταγωγή όσον αφορά την προέλευση των πρώτων υλών, δηλαδή τόπος ελάχιστης χρονικής περιόδου εκτροφής πριν τη σφαγή και τόπος σφαγής.

## 6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΟΦΕΛΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

### 6.1. Ο αντίκτυπος στη συμπεριφορά των καταναλωτών

Η επισήμανση της καταγωγής παρέχει στους καταναλωτές μια πρόσθετη πληροφορία, ώστε να κάνουν συνειδητές επιλογές για τα τρόφιμα τα οποία επιθυμούν να αγοράσουν και να καταναλώσουν. Γενικά, πολλοί καταναλωτές συνδέουν την επισήμανση της καταγωγής με μια σειρά θετικών χαρακτηριστικών, όπως η ποιότητα. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος που έχει η επισήμανση της καταγωγής στους καταναλωτές με όρους ανάλυσης κόστους-οφέλους.

Βάσει του σεναρίου 1, δεν θα παρέχονται συστηματικά στους καταναλωτές πληροφορίες σχετικά με το/τα συστατικό/-ά κρέατος. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρόκειται για λύση που θα ικανοποιούσε πλήρως το αίτημα των καταναλωτών για πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή, μολονότι ανταποκρίνεται καλύτερα στη μειωμένη προθυμία των καταναλωτών να πληρώσουν για πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την καταγωγή.

Τα σενάρια 2 και 3 συνεπάγονται συστηματική παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές σχετικά με την καταγωγή κρέατος που χρησιμοποιείται ως συστατικό. Το σενάριο 2, λόγω της περιορισμένης φύσης των πληροφοριών που προβλέπει σε

σύγκριση με το σενάριο 3, ενδέχεται να θεωρηθεί υπέρμετρα γενικόλογο και αναντίστοιχο με τυχόν συνεπαγόμενη αύξηση της τιμής. Το σενάριο 3 θα παρείχε ουσιαστικές πληροφορίες στους καταναλωτές.

Η πιθανή αύξηση της τιμής, ωστόσο, ίσως επηρεάσει αρνητικά την κατανάλωση τροφίμων που περιέχουν κρέας.

### 6.2. Οικονομικός αντίκτυπος

*6.2.1. Λειτουργικό κόστος για τους ΥΕΤ*

Το σενάριο 1 δεν συνεπάγεται πρόσθετες λειτουργικές δυσκολίες σε σύγκριση με την τρέχουσα κατάσταση. Ίσως να είναι καταλληλότερο για περιπτώσεις κατά τις οποίες κρέας καταγωγής εντός ΕΕ και εκτός ΕΕ αναμειγνύεται κατά τη διαδικασία παραγωγής. Το λειτουργικό κόστος (π.χ. κόστος για παραγωγή, προμήθεια πρώτων υλών και ιχνηλασιμότητα) διατηρείται σε ελάχιστα επίπεδα.

Τα σενάρια 2 και 3 συνεπάγονται λειτουργικές δυσκολίες και απαιτούν ριζικές αναπροσαρμογές, ειδικότερα όσον αφορά τα συστατικά κρέατος μεικτής προέλευσης (ΕΕ/εκτός ΕΕ). Για τους ΥΕΤ είναι πιθανόν να συνεπάγονται πρόσθετο λειτουργικό κόστος ως εξής:

– Το ύψος του πρόσθετου κόστους μπορεί να κυμαίνεται, διότι θα εξαρτάται από την επιμέρους κατάσταση λειτουργίας του εκάστοτε ΥΕΤ, το είδος του ζώου και τον τύπο του υφιστάμενου συστήματος ιχνηλασιμότητας.

– Τα στοιχεία κόστους που πιθανόν να δεχθούν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο είναι: προσαρμογή των πρακτικών προμήθειας πρώτων υλών, πιθανές αλλαγές στον συνδυασμό των προμηθευτών, μεταστροφή σε μικρότερες παρτίδες παραγωγής, προσαρμογή της διαδικασίας παραγωγής ώστε να επιτυγχάνεται διαχωρισμός ανά καταγωγή εντός της μονάδας, προσαρμογή των συστημάτων συσκευασίας/επισήμανσης και εφαρμογή/προσαρμογή συστημάτων ιχνηλασιμότητας.

– Το πρόσθετο κόστος για το σενάριο 2 είναι πιθανόν να κυμαίνεται από αμελητέο ποσό έως +25 %, ενώ για το σενάριο 3 είναι πιθανόν να κυμαίνεται από +15-20 % έως +50 %. Το πρόσθετο κόστος ιχνηλασιμότητας εκτιμάται ότι κυμαίνεται μεταξύ +3 % και +10% του συνολικού κόστους παραγωγής.

– Το εμπόριο υπολειμμάτων και λίπους είναι πιθανόν να επηρεαστεί αρνητικά. Δεδομένης της δυσκολίας εφαρμογής κατάλληλου συστήματος ιχνηλασιμότητας, οι ΥΕΤ είναι πιθανόν να χρησιμοποιούν ολοένα και λιγότερο τα εν λόγω προϊόντα, με πιθανό αποτέλεσμα περαιτέρω ζημίες, που εκτιμώνται στο 10 % του κύκλου εργασιών των σφαγείων/μονάδων τεμαχισμού κρέατος. Εντούτοις, ο αντίκτυπος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ισχύουσες λεπτομέρειες εφαρμογής για τον προσδιορισμό της επισήμανσης της καταγωγής.

*6.2.2. Ανταγωνιστικότητα, εμπόριο και επενδυτικές ροές*

Η εφαρμογή του σεναρίου 1 θα είχε μηδαμινό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα και στο ενδοενωσιακό/διεθνές εμπόριο.

Τα σενάρια 2 και 3 είναι πιθανόν να έχουν τον εξής αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα και στο ενδοενωσιακό εμπόριο:

– Θα σημειωθούν αλλαγές στην αλυσίδα εφοδιασμού, με περαιτέρω αποτέλεσμα τον κερματισμό του εμπορίου και τη μείωση του αριθμού των ενδιάμεσων

φορέων και του αριθμού των συστατικών κρέατος. Πράγματι, οι ΥΕΤ θεωρούν αποτελεσματικότερο από άποψη κόστους να προσαρμόσουν τη διάρθρωση του εφοδιασμού τους (πρώτες ύλες, μεγέθη παρτίδας, μείωση των μεσαζόντων), παρά να αναβαθμίσουν τα εσωτερικά τους συστήματα ιχνηλασιμότητας.

– Είναι πιθανόν οι ΥΕΤ να αντιμετωπίσουν υψηλότερες τιμές, καθώς θα περιοριστεί η συνολική τους βάση εφοδιασμού.

– Θα μειωθεί ο αριθμός των μονάδων πώλησης συστατικών κρέατος μεικτής καταγωγής ή υπολειμμάτων/λίπους.

– Θα επηρεαστούν δυσμενώς οι ΥΕΤ που χρησιμοποιούν συστατικά κρέατος έναντι των ΥΕΤ που δεν χρησιμοποιούν τέτοια συστατικά.

– Θα σημειωθούν αλλαγές στις ενδοενωσιακές ροές ζώντων ζώων, μη επεξεργασμένου κρέατος και συστατικών κρέατος.

– Ενδέχεται να υπάρξει κίνδυνος εκ νέου κερματισμού της αγοράς τροφίμων, εάν εφαρμοστεί το σενάριο 3.

Τα σενάρια 2 και 3 είναι πιθανόν να έχουν τον εξής αντίκτυπο στο διεθνές εμπόριο:

– Είναι πιθανόν να σημειωθούν μεταβολές στη γεωγραφική διάρθρωση/στους όγκους εμπορικών ροών μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών. Εν προκειμένω είναι πιθανόν να υπάρξει μεταστροφή των ΥΕΤ της ΕΕ προς προμηθευτές από την ΕΕ, ώστε να αποφεύγονται οι περιπλοκές λόγω μεικτής καταγωγής από ΕΕ και τρίτη χώρα.

– Οι ΥΕΤ τρίτων χωρών είναι πιθανόν να επιβαρυνθούν με πρόσθετο κόστος, ειδικότερα βάσει του σεναρίου 3.

Ο αντίκτυπος αυτός αφορά κυρίως τις τρίτες χώρες που επί του παρόντος εξάγουν σημαντικές ποσότητες μη επεξεργασμένου κρέατος/συστατικών κρέατος στην ΕΕ: Ταϊλάνδη και Βραζιλία για τα πουλερικά, Βραζιλία και Αργεντινή για το βοδινό κρέας. Εντούτοις, το μέγεθος του αντικτύπου θα εξαρτηθεί από τις τυχόν ισχύουσες εθνικές διατάξεις που αφορούν την επισήμανση της καταγωγής[20]. Όσο για τις εισαγωγές χοιρινού κρέατος και αρνίσιου κρέατος για μεταποίηση, ουσιαστικά είναι μηδενικές.

*6.2.3. Διοικητική επιβάρυνση για τις επιχειρήσεις*

Το σενάριο 1 θα είχε αμελητέα διοικητική επιβάρυνση και μόνο για τις επιχειρήσεις που παρέχουν επισήμανση της καταγωγής του τελικού προϊόντος τροφίμου όταν αυτή διαφέρει από την καταγωγή του πρωταρχικού συστατικού κρέατος. Βάσει του σεναρίου 2 επίσης εκτιμάται αμελητέα συνολική επιβάρυνση. Εντούτοις, βάσει του σεναρίου 3, η πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση ενδέχεται να επιφέρει αύξηση κατά 8-12 % του συνολικού κόστους παραγωγής.

*6.2.4. Επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές*

Το σενάριο 1 δεν αναμένεται να επιφέρει πρόσθετο κόστος ελέγχου, εκτός από το κόστος που συνεπάγεται η γενική εφαρμογή του άρθρου 26 παράγραφος 3 του κανονισμού ΠΤΚ.

Εντούτοις, αναμένεται αύξηση κατά 10-30 % του κόστους του ελέγχου βάσει των σεναρίων 2 (σε μικρότερο βαθμό) και 3, ανάλογα με το πόσο αναλυτική αναγραφή

[20] Για παράδειγμα, φαίνεται ότι στη Βραζιλία η ιχνηλασιμότητα και η επισήμανση της καταγωγής προβλέπονται επί του παρόντος σε εθνικό επίπεδο βάσει του τόπου εκτροφής.

των πληροφοριών καταγωγής απαιτείται. Η εν λόγω αύξηση οφείλεται περισσότερο στον αριθμό του απαιτούμενου προσωπικού, ενώ βάσει του σεναρίου 3 η αύξηση ενδέχεται να αφορά και τις πρόσθετες ώρες εργασίας, δεδομένου ότι το κόστος της συμμόρφωσης βασίζεται κυρίως στους ελέγχους εγγράφων. Εκτός εάν αυξηθεί η χρηματοδότηση των αρχών ελέγχου από τους κρατικούς προϋπολογισμούς –που δεδομένης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης δεν είναι πιθανόν να συμβεί–η αναμενόμενη αύξηση του προσωπικού/χρόνου εργασίας που απαιτείται μπορεί να επιφέρει μείωση της συχνότητας των ελέγχων ή αναπροσαρμογή των προτεραιοτήτων, γεγονός που επίσης μπορεί να συνεπάγεται μεγαλύτερο κίνδυνο απάτης. Θα μπορούσε, ωστόσο, να μετριαστεί η επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές, εάν θεσπιστούν τέλη για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων.

*6.2.5. Κόστος για τους καταναλωτές και πιθανός κοινωνικός αντίκτυπος*

Η παροχή πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή αναμένεται ότι θα επιφέρει αύξηση του κόστους, το 90 % της οποίας εκτιμάται ότι θα μετακυλισθεί στον καταναλωτή και μόνο το 10 % της αύξησης θα επιβαρύνει τον παραγωγό. Τα ποσοστά αυτά ενδέχεται να ποικίλουν ανάλογα με τον τομέα, την εκάστοτε χώρα και τον βαθμό καθετοποίησης και συγκέντρωσης της αγοράς.

Το σενάριο 1 δεν είναι πιθανόν να επιφέρει συνολική αύξηση των τιμών. Ωστόσο, όταν αναγράφεται η καταγωγή, το πρόσθετο κόστος είναι πιθανόν να μετακυλισθεί στον καταναλωτή με αποτέλεσμα αύξηση της τιμής των προϊόντων.

Τα σενάρια 2 και 3 είναι πιθανόν να επιφέρουν συνολική αύξηση των τιμών για τον καταναλωτή, με μεγαλύτερη αύξηση σε περίπτωση εφαρμογής του σεναρίου 3. Αυτό σημαίνει ότι το σενάριο 3 –και σε μικρότερο βαθμό το σενάριο 2–ενδέχεται να επιφέρει μείωση της κατανάλωσης προϊόντων που περιέχουν κρέας. Μεταξύ των λοιπών κοινωνικών επιπτώσεων μπορεί να περιλαμβάνονται: ο κερματισμός της αγοράς κατανάλωσης κρέατος· η προσαρμογή των τρόπων προμήθειας πρώτων υλών· η εξάλειψη των μεσαζόντων· τέλος, πιθανός αρνητικός αντίκτυπος στην απασχόληση.

*6.2.6. Περιβαλλοντικός αντίκτυπος*

Ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος του σεναρίου 1 είναι μάλλον μηδαμινός. Αμφότερα τα σενάρια 2 και 3 είναι πιθανόν να αυξήσουν τα απορριπτόμενα συστατικά, ειδικότερα στην περίπτωση των υπολειμμάτων/λίπους. Το σενάριο 3 επίσης θα μπορούσε να αποτελέσει κίνητρο υπέρ της κατανάλωσης προϊόντων που παράγονται σε τοπική κλίμακα.

### 6.3. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των λεπτομερειών εφαρμογής της αναγραφής της καταγωγής βάσει των σεναρίων 2 και 3

Ο κάτωθι πίνακας περιέχει σύνοψη των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων των λεπτομερειών εφαρμογής της αναγραφής της καταγωγής βάσει των σεναρίων 2 και 3 (υποχρεωτική επισήμανση καταγωγής).

| **Λεπτομέρειες εφαρμογής βάσει των σεναρίων 2 και 3** | | **Πλεονεκτήματα** | **Μειονεκτήματα** |
|---|---|---|---|
| Κατηγορία Ι: Παρασκευάσματα κρέατος/ μηχανικά διαχωρισμένο κρέας | Χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους (Τελωνειακός Κώδικας) | – Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στον καταναλωτή·<br>– Τα υπολείμματα και το λίπος ενδέχεται να χρησιμοποιούνται ως συστατικά όταν ως χώρα καταγωγής προσδιορίζεται η χώρα όπου υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους. | – Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας·<br>– Ενδεχομένως δύσκολη εφαρμογή εάν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής·<br>– Τα υπολείμματα και το λίπος πιθανότατα δεν θα χρησιμοποιούνται ως συστατικά σε περιπτώσεις που η χώρα καταγωγής προσδιορίζεται ως ο τόπος ελάχιστης εκτροφής προ της σφαγής, δεδομένων των δυσκολιών αποθήκευσης/ιχνηλασιμότητας. |
| | Τόπος ελάχιστης εκτροφής πριν τη σφαγή + τόπος σφαγής | – Εστιάζει περισσότερο στην προέλευση των πρώτων υλών, όταν τα συστατικά δεν έχουν παραχθεί εξολοκλήρου σε μία χώρα. | – Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας·<br>– Ενδεχομένως δύσκολη εφαρμογή εάν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής·<br>– Υπολείμματα και λίπος πιθανότατα δεν θα χρησιμοποιούνται ως συστατικά, δεδομένων των δυσκολιών αποθήκευσης/ιχνηλασιμότητας. |
| Κατηγορία ΙΙ: Προϊόντα με βάση το κρέας | Χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους (Τελωνειακός Κώδικας) | – Εστιάζει περισσότερο στον τόπο μεταποίησης όπου ισχύει η αναγραφή της χώρας όπου υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους·<br>– Τεχνικά εφικτό για τους ΥΕΤ·<br>– Πιο πρακτικό εάν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής·<br>– Υπολείμματα και | – Δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των πρώτων υλών όπου ισχύει η αναγραφή της χώρας όπου υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | λίπος ενδέχεται να χρησιμοποιούνται ως συστατικά. | |
| | Τόπος ελάχιστης εκτροφής πριν τη σφαγή + τόπος σφαγής | – Εστιάζει περισσότερο στην προέλευση των πρώτων υλών, όταν τα συστατικά δεν έχουν παραχθεί εξολοκλήρου σε μία χώρα. | – Δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τόπο μεταποίησης·<br>– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας·<br>– Ιδιαίτερες δυσκολίες όταν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής·<br>– Υπολείμματα και λίπος πιθανότατα δεν θα χρησιμοποιούνται ως συστατικά, δεδομένων των δυσκολιών αποθήκευσης/ιχνηλασιμότητας. |
| Κατηγορία ΙΙΙ: Τρόφιμα πολλαπλών συστατικών όπου το κρέας χρησιμοποιείται ως συστατικό | Χώρα στην οποία παρήχθησαν εξολοκλήρου τα συστατικά ή υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους (Τελωνειακός Κώδικας) | – Εστιάζει περισσότερο στον τόπο μεταποίησης όπου ισχύει η αναγραφή της χώρας όπου υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίησή τους·<br>– Υπολείμματα και λίπος ενδέχεται να χρησιμοποιούνται ως συστατικά. | – Δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των πρώτων υλών όπου ισχύει η αναγραφή της χώρας όπου υπέστησαν την τελευταία ουσιώδη μεταποίηση·<br>– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας·<br>– Ιδιαίτερες δυσκολίες όταν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής. |
| | Τόπος ελάχιστης εκτροφής πριν τη σφαγή + τόπος σφαγής | – Εστιάζει περισσότερο στην προέλευση των πρώτων υλών, όταν τα συστατικά δεν έχουν παραχθεί εξολοκλήρου σε μία χώρα. | – Δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τόπο μεταποίησης·<br>– Πρόσθετα συστήματα ιχνηλασιμότητας·<br>– Ιδιαίτερες δυσκολίες εάν ενέχονται περισσότερες της μίας χώρες καταγωγής·<br>– Υπολείμματα και λίπος πιθανότατα δεν θα χρησιμοποιούνται ως συστατικά, δεδομένων των δυσκολιών αποθήκευσης/ιχνηλασιμότητας. |

## 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ενδιαφέρον των καταναλωτών για την επισήμανση της καταγωγής για τα συστατικά κρέατος φαίνεται να είναι αρκετά έντονο. Είναι σημαντικές οι διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών ως προς τις προτιμήσεις των καταναλωτών και την κατανόηση των πληροφοριών σχετικά με την καταγωγή καθώς και ως προς τα

επίπεδα κινήτρων/αιτιών για την αναζήτηση τέτοιου είδους πληροφοριών. Το συνολικά έντονο ενδιαφέρον των καταναλωτών για την επισήμανση της καταγωγής α) πάγια έπεται της τιμής και της ποιότητας/αισθητηριακής αντίληψης ως σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τις καταναλωτικές επιλογές και β) δεν αντικατοπτρίζεται στην αντίστοιχη «προθυμία πληρωμής» των καταναλωτών· ακόμη και όταν οι αυξήσεις τιμών είναι κάτω του 10%, η «προθυμία πληρωμής» μειώνεται σημαντικά κατά 60-80%.

Η σκοπιμότητα και ο αντίκτυπος της επισήμανσης της καταγωγής εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις λεπτομέρειες εφαρμογής, καθώς και από τη φύση των εν λόγω προϊόντων. Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης εξετάστηκαν τρία σενάρια:

– Σενάριο 1 –Διατήρηση της επισήμανσης της καταγωγής σε εθελοντική βάση·

– Σενάριο 2 –Επιβολή υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής βάσει της διάκρισης α) χώρα ΕΕ/εκτός ΕΕ ή β) ΕΕ/τρίτη χώρα·

– Σενάριο 3 –Επιβολή υποχρεωτικής επισήμανσης της καταγωγής με αναγραφή του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας.

Το σενάριο 1 δεν επιφέρει πρόσθετες λειτουργικές δυσκολίες για τους ΥΕΤ, καθώς οι λειτουργικές δαπάνες, ο αντίκτυπος στο ενδοενωσιακό και διεθνές εμπόριο, η διοικητική επιβάρυνση, η επιβάρυνση των δημόσιων αρχών και το πρόσθετο κόστος που μετακυλίεται στον καταναλωτή διατηρούνται σε ελάχιστα επίπεδα. Εντούτοις, δεν θα ήταν λύση που θα ικανοποιούσε πλήρως το αίτημα των καταναλωτών για πληροφόρηση σχετικά με την καταγωγή.

Και τα δύο σενάρια, το σενάριο 2 (σε μικρότερο βαθμό) και το σενάριο 3, καλύπτουν την ανάγκη των καταναλωτών για πληροφόρηση σχετικά με την καταγωγή αλλά και θέτουν προκλήσεις σε επίπεδο πρακτικής λειτουργίας και απαιτούν ριζικές προσαρμογές της αλυσίδας εφοδιασμού. Το σενάριο 2 θεωρείται πιο εφικτό από το σενάριο 3. Ειδικότερα:

Το σενάριο 2 θα ανταποκρινόταν στο αίτημα των καταναλωτών για πληροφόρηση σχετικά με την καταγωγή, αλλά ενδέχεται να θεωρηθεί υπέρμετρα γενικόλογο και αναντίστοιχο με οποιαδήποτε αύξηση της τιμής η οποία θα είναι η συνέπεια του πρόσθετου κόστους πρακτικής λειτουργίας για τους ΥΕΤ (που θα είναι από αμελητέο έως 25%). Όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και το εμπόριο, θα σημειωθούν αλλαγές στην αλυσίδα εφοδιασμού με αποτέλεσμα, ενδεχομένως, τον κερματισμό της αγοράς και τη μείωση του αριθμού των ενδιάμεσων φορέων και του αριθμού των συστατικών κρέατος. Όσον αφορά το διεθνές εμπόριο, το σενάριο αυτό είναι πιθανόν να επιφέρει αλλαγές στις εμπορικές ροές, περιλαμβανομένου ενός κινδύνου μεταστροφής των ΥΕΤ της ΕΕ προς προμηθευτές από την ΕΕ, καθώς και πρόσθετου κόστους για τους ΥΕΤ τρίτων χωρών. Ενώ η διοικητική επιβάρυνση για τους υπευθύνους επιχειρήσεων τροφίμων εκτιμάται ότι θα είναι αμελητέα, η επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές αναμένεται να αυξηθεί κατά 10-30%.

Το σενάριο 3, αφενός, θα παρείχε ουσιαστικές πληροφορίες στους καταναλωτές, δεδομένου ότι ενδιαφέρονται γενικά να γνωρίζουν περισσότερα για την καταγωγή του κρέατος και για τις τρεις ομάδες προϊόντων με βάση το κρέας, και, αφετέρου, θα επιβάρυνε πιθανώς με πρόσθετο κόστος τους ΥΕΤ, με συνέπεια αυξήσεις των τιμών, ανάλογα με τη φύση του συστατικού ή των συστατικών κρέατος και του τελικού προϊόντος ή προϊόντων που θα επηρέαζαν την κατανάλωση. Το πρόσθετο κόστος πρακτικής λειτουργίας για τους ΥΕΤ βάσει αυτού του σεναρίου είναι πιθανόν να κυμαίνεται από +15-20% έως 50%. Όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και το

εμπόριο, ο αντίκτυπος αναμένεται να είναι παρόμοιος, αν και πιο έντονος σε σχέση με το σενάριο 2. Η πρόσθετη διοικητική επιβάρυνση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μια αύξηση κατά 8-12% του συνολικού κόστους παραγωγής, ενώ η επιβάρυνση για τις δημόσιες αρχές είναι πιθανόν να είναι μεγαλύτερη από την επιβάρυνση βάσει του σεναρίου 2. Εκτός εάν αυξηθεί η χρηματοδότηση των αρχών ελέγχου από τους κρατικούς προϋπολογισμούς –που δεδομένης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης δεν είναι πιθανόν να συμβεί– είναι πιθανό να μειωθεί η συχνότητα των ελέγχων ή να αλλάξουν οι προτεραιότητες. Η πιθανή επιβολή τελών για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων θα μπορούσε να μετριάσει το κόστος των επίσημων ελέγχων.

Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι όλα τα πιθανά σενάρια παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και ότι θα πρέπει να συζητηθούν ευρέως με το Συμβούλιο και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Με βάση αυτές τις συζητήσεις, η Επιτροπή θα εξετάσει ποια μέτρα θα πρέπει να ληφθούν στη συνέχεια (αν πρέπει να ληφθούν μέτρα). Μεταξύ αυτών μπορεί να περιλαμβάνεται, ενδεχομένως, η υποβολή νομοθετικής πρότασης για τη ρύθμιση της επισήμανσης της καταγωγής του κρέατος που χρησιμοποιείται ως συστατικό σε τρόφιμα.